

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 36

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 150 Lei la an

Redactor responsabil:
Dr. SEBASTIAN STANCA
Telefon 13-74

„ASTRA“ LA ZĂLAU

Ca în totdeauna astfel și în anul acesta adunarea generală a „Asociațiunii“ a fost un prilej de adevărată serbătoare pentru orașul Zălau și Românii din Sălaj.

Sâmbătă înainte de masă au sosit la Zălau dl V. Goldiș, președintele „Astrei“ și dl Dr. I. Lupaș, ministru sănătății publice cu o mulțime de oaspeți. La gară au fost întâmpinați de dl Nic. Cristea, președintele despărțământului, care după urările de bun sosit, a condus pe oaspeți în oraș, unde au fost salutați de dl Cloaje primarul orașului.

Sâmbătă seara a sosit comitetul central din Sibiu și grupul de 50 basarabeni în frunte cu I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie.

Oaspeții au fost găzduiți la personalitățile mai însemnate din oraș.

Duminecă dimineața s'a făcut serviciu divin la amândouă bisericile românești. La ora 10 s'a făcut un Te Deum în piața orașului celebrat de I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie asistat de as. cons. Dr. Seb. Stanca, pr. Remus Roșca și doi preoți basarabeni.

I. P. S. Sa a rostit o înălțătoare cuvântare, invocând necesitatea extinderii Astrei și în Basarabia, căreia îi lipsește orice organizație culturală. Provincia de peste Prut simte cu atât mai mult această necesitate cu cât în trecut a fost lipsită de orice propagandă culturală. Începuturile de organizare a Astrei în Basarabia au cele mai favorabile perspective, așa că așteptata răscolire a fibrelor de patriotism românesc, amorțite sub regimul țarist, progresează cu pași lenți dar siguri.

La 11 ore s'a deschis apoi ședința festivă în sala prefecturii. Dl Goldiș, preșe-

dintele Astrei a rostit o frumoasă și înălțătoare cuvântare, în care accentuiază că în vremile de astăzi când poporul nostru este stăpân în țara sa românească, suflul geniului român are să stilizeze toate alcătuirile organice din statul acesta. El a răsarit în splendoarea-i de astăzi din solidaritatea neamului nostru. Suferințele, sângele vărsat și lacrimile amare au fost *românești*. *Țara aceasta a fost făcută prin jertfă românească, pentru români*. În dihonnia zilnicelor preocupări *să ne rezervăm clipe de reculegere, în care fără îndoială din cămăruța ascunsă a sufletului vom auzi glasul trecutului și al viitorului aducându-ne aminte: Să ne iubim românii unii pe alții și deasupra tuturor sbuciumărilor zilei trecătoare să ne încălzim sufletul la razele solidarității noastre naționale*.

În focul acestui sentiment al solidarității se vor topi patimile înărunte, se vor surpa îngrădirile veninoase, care ne despart. Prezentul va dispărea și vom privi viitorul, pe care numai împreună știindu-ne, simțindu-ne frați și iubindu-ne unii pe alții, îl vom zidi măreț și fericit nepoților și strănepoților noștri, națiunii noastre românești.

Prezidentul salută apoi pe rând pe reprezentanții diferitelor societăți cari la rândul lor aduc și ei salutul lor. Astfel se ridică mai întâi I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie, care mulțumește pentru primirea frățască ce li s'a făcut basarabenilor în Ardeal, spunând că cimentul puternic între provinciile unite este numai dragostea de aproapele, dar mai ales dragostea față de aproapele de același sânge. Noi în Basarabia nu ne-am putut impune vederile, cultura și drepturile noastre; la noi în Basa-

rabia — spune I. P. S. Gurie — nu exista o activitate, era o moleșală generală, de aceea noi avem mai mult nevoie de sprijinul dvoastră, ca oricine.

De aceea v'am invitat să veniți la noi, ca să răspândiți graiul și cultura românească.

Căci la noi a fost mai grea stăpânirea streină, decât la d-voastră.

Avem mare nevoie să veniți la noi să ne înfrățiți cu literatura frumoasă românească.

Pr. Remus Roșca salută adunarea în numele P. S. S. Nicolae episcopul Clujului.

Canonicul Grigore Pop în numele episcopului Iuliu Hossu al Gherlei.

Dl general Manolescu aduce salutul armatei, al Ligei Culturale și al Caselor Naționale.

Dl Savin, în numele fundației „Principele Carol“.

Dl Dem. Buracu pentru societatea „Teatru“ din Turnu-Severin.

Protop. Flonta Glațian în numele clerului unit din Sălaj.

Dna Elena dr. Aciu, vorbește în numele Uniunii femeilor române.

Dl Dr. Aciu vorbește în numele Sălajului mirean.

Studentul transnistrian Savu Țăranu rostește câteva cuvinte de recunoștință față de Astra, care a început expansiunea sa chiar și peste Nistru, zădărniciind astfel desnaționalizarea celor mai amenințați români.

Vorbește apoi dl ministru Dr. Ioan Lupăș. Constată fenomenul îmbucurător al extinderii Astrei până la limitele teritoriale ocupate de elementul românesc. Asupra necesității acestei expansiuni s'a stăruit înainte cu 2 ani, la congresul din Arad, când s'a cerut ca Astra să activeze și dincolo de hotarele Ardealului.

Decând a fost ales actualul președinte al Astrei s'au obținut, în această direcție, rezultate ce nu puteau fi sperate decât într'un viitor îndepărtat. Dela înființarea Astrei a trebuit să treacă 60 ani, pentruca ea să ajungă la Sighet și până la Tisa. O expansiune până la Nistru a Asociației era, considerată deci, în mod absolut justificat, realizabilă abia în curs de câteva decenii.

În calitate de membru al guvernului, dl profesor Lupăș comunică faptul îmbucurător că a acordat din partea Ministerului sănătății 200 mii lei pentru cumpărarea de cărți didactice, spre a fi distribuite orfanilor de răzuoiu, prin Astra. Jumătate ar urma să fie primite de orfanii ardeleni, iar cealaltă parte de către cei basarabeni.

Ca încheiere, dl ministru Lupăș citește o telegramă omagială, pe care congresul o va transmite Majestății Sale Regelui.

Mai vorbește studentul Dima în numele studențimei oltene, iar seria cuvântărilor o încheie dl Dr. Nicodim Cristea, președintele desp. Zălau.

În timpul cât a ținut ședința festivă dl Neagoe conferențiarul „Astrei“ a vorbit poporului despre rostul Asociației, dl profesor Traian Florian din Cluj, despre roadele culturii, iar dl inv. Ursu din Basarabia despre înfrățirea sufletească a poporului, poporul ascultând cu un viu interes sfaturile binevenite ale conferențiarilor.

La orele 1 p. m. a avut loc în sala mare a restaurantului Transilvania un banchet de 300 tacâmuri, la care au tostat arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, dl profesor universitar Bogdan-Duică, E. Dăianu, Al. Aciu, Dragomir, L. Gheorghiu, dr. Preda, etc.

După banchet a fost vizitată expoziția de copii, organizată la școala normală. La expoziție au participat sute de copilași, de toate vârstele. Copiilor celor mai frumoși li s'au distribuit diplome.

La orele 4 p. m. a avut loc în piața Mihai Viteazul un conduct etnografic, prezentându-se comunele: Hereclean, Tresnea, Cărlul, Cimârna, Aghireș, Fetindia, Recea, Mirșid, Badon și Hora. Din Ortelec a defilat o nuntă adevărată, cu o păreche tinăără cununată cu o oră înainte de conductul etnografic.

La orele cinci publicul s'a întrunit la conferința dlui Dr. V. Ilea, care a vorbit despre doctrina biopolitică.

Seara a avut loc un festival artistic cu recitări și cântece executate de d-na E. Jurca, dșoara E. Barboloviciu, dr. V. Pop, dșoara Stele Steer, dl Gh. P. Văleanu și d-na Lucia Ghergariu.

S'a jucat piesa ocazională „Las' pe

măine“ de dl Zaharie Bârsan, scrisă din prilejul Adunării generale „Astra“ la Zălau, jucată de artiștii Teatrului Național din Cluj: d-na Alexandrescu, Neamțu-Ottonel, V. Vasilescu, Simionescu și Vancea, interpretând cu multă precizie mentalitatea unui „inspector cultural“ de provincie.

Luni dim. s'a ținut ședința a doua prezidată de dl dr. Oct. Russu. Se prezintă rapoartele comisiunilor.

D. Iacobescu raportează asupra activității Astrei în Ardeal, arată satisfacția de care e cuprinsă „Astra“ pentru avântul ce l-a luat în Basarabia.

Cărțile trimise de centru secțiilor să nu fie risipite, ci să fie cercetate bibliotecile cât mai des de țărani. Să se intervie la ministerul instrucției, să acorde premii pentru stârnirea interesului între învățători pentru organizarea cursurilor de adulți. Activitatea de propagandă a Astrei e stârnită din lipsa liberului permis pe c. f. Amintind de morții „Astrei“, Vasile Stroescu Vladimir de Repta, Ion Rusu și Vasile Bogrea, asistența se ridică în picioare.

Profesorul Augustin Pop a citit raportul activității Astrei în Basarabia.

S'au înființat în Basarabia 10 secțiuni cu câte 200 membri, cei mai de seamă intelectuali.

S'a și început în Basarabia clădirea palatului cultural al Astrei, căruia i se va pune piatra fundamentală, la viitoarea adunare ce se va ține la Chișinău.

A propus pe I. P. S. Gurie ca membru onorific, adunarea admite cu aplauze:

În locul vacant în comitetul central a propus pe d. St. Ciobanu care este ales.

Dl prof. G. Bogdan-Duică susține propunerea secției medicale de a se înființa încă două secții noi, o secție pentru educația fizică și o altă secție feminină, rugând Comitetul Central să pregătească pentru viitor regulamentul necesar.

Propunerea interesantă a provocat o vie discuție și a fost primită.

Dl prof. Ghergariu raportorul bugetului a arătat situația financiară. Bugetul anului viitor s'a mărit la 5 milioane și pentru Basarabia 3 milioane jumătate.

S'a prepăzut în noul buget 100.000 lei

din care se vor asigura funcționarii și se va mări fondul pensiilor.

Nicodim Cristea, președintele desp. Zălau, raportează că s'au înscris 23 de noi membri fondatori, 126 membri pe viață și 192 membri activi.

Dl Lupeanu laudă expoziția de industrie casnică, aranjată de harnicul profesor Capotă, și la care participă 25 comune.

Tuturor participanților li se vor acorda diplome.

După amiază la orele 4½ a avut loc tot în sala festivă a Prefecturii județului prea interesanta conferință a dlui prof. univ. Alex. Lapedatu, insistând cu deosebire asupra împrejurărilor și condițiilor speciale între cari s'a dat la Guruslău lupta lui Mihai Vodă Viteazul, cu Sigismund Băthory, relevându-ne momentele de un înfiorător dramatism, în cari cel mai mare Domn român a fost ucis mișelește în cortul său, de către asasinii lui Basta.

Seara a avut loc în sala Teatrului un animat bal costumat, care a ținut până dimineța.

Mărți dimineța, poporul și participanții la adunarea generală a Astrei au plecat la Goruslău, ca să participe la solemnitatea inaugurării monumentului lui Mihai Viteazul.

Monumentul este un falnic obelisc de granit, înalt de 14 metri așezat pe un deal înalt, unde acum câteva sute de ani, marele căpitan comandase oștirea românească.

S'a oficiat un scurt serviciu divin de către arhiepiscopul Gurie și protopopul greco-catolic Trufașiu, asistați de cler.

Dl protopop Trufașiu a rostit o scurtă cuvântare acazională.

Au mai vorbit dnii general Traian Moșoiu, general Danilă Papp Comandantul Corpului VI de Armată Cluj, general Manoilescu, Emanoil Bucuța dela „Fundația Principele Carol“, Iacobescu (basarabean), dr. Gh. Preda, care a citit și un mesaj, lăsat de către doi ofițeri aviatori, cari în timpul serbării făceau virajuri deasupra dealului Guruslău, apoi predă monumentul în îngrijirea dlui Nicodim Cristea, președintele despărțământului Zălau.

Terminându-se solemnitatea, după masă, publicul s'a îndreptat spre Bocșa-Română, locul de naștere al marelui Simeon Bărnuțiu.

Lângă monument se oficiază un parastas.

Vorbește dl Grigore Pop, după care ia cuvântul dl profesor Bogdan-Duică.

D-sa arată care a fost activitatea uriașe alui Simion Bărnuțiu. Găsește cuvinte impresionante pentru a descrie cruntele suferinți ale poporului românesc din Ardeal. Simeon Bărnuțiu prin activitatea lui a fost un desrobitor al masselor, trezindu-le din amănzi și îndemnându-le să sfarme lanțurile de robie.

Mai vorbește canonical Dr. Victor Macavei, dep. Dr. Aciu și I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie care își exprimă bucuria de a fi venit în Ardeal, mulțumind călduros pentru primirea frățească ce li s'a făcut.

A urmat apoi vizitarea școalei și a Casei Naționale, după care poporul adunat s'a împrăștiat, ducând cu sine amintirea unei înalte și prea frumoase sărbători.

Sfințirea bisericii din Olpret

Duminecă în 12 Septembrie crt. s'a săvârșit sfințirea bisericii din Olpret din tractul Dejului.

Neputând P. S. Sa episcopul nostru Nicolae, în persoană, să dea destinației sale frumosul Sion zidit în stil bizantin, din jertfele acelor fruntași poporeni, actul festiv a fost îndeplinit de P. S. Sa Dr. Ioan Stroia, episcopul armatei, care a binevoit să primească această însărcinare.

Din Cluj P. S. Sa Dr. Ioan Stroia a plecat Sâmbătă în 11 Septembrie cu trenul someșan dela 2:40 p. m. până la Dej, fiind însoțit de diaconul V. Bogdan și corul episcopiei sub conducerea dlui profesor Dr. V. Petrașcu.

Cu acelaș tren au plecat din Cluj și oaspeții basarabeni în frunte cu I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie, care și-a continuat drumul ca să ia parte la adunarea generală a „Astrei” din Zălau.

În gara Dej P. S. Sa Dr. Ioan Stroia a fost întâmpinat de veteranul protopop tractual Teodor Herman cu preoții P. Both, Gr. Lador, G. Micu, I. Cotuțiu, Al. Cherebețiu, Al. Gherman și Andr. Giurgiuca.

Protopopul T. Herman prin o frumoasă

și emoționată cuvântare a bineventat pe P. S. Sa în fața mulțimei de popor.

Văzând frumoasa manifestație I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie s'a dat jos din tren și după ce a fost salutat pe aceste plaiuri de către protopopul T. Herman, a răspuns în cuvinte deosebit de călduroase.

Calea de 18 km. dela Dej până la Olpret a fost parcursă cu automobilul pref. județului Someș. Înaltul oaspe a fost întâmpinat la trecerea prin comune cu porți de triumf și cu flori. În comuna gr.-cat. Șomcutul-mic în fața unei porți frumoase l-a salutat primarul comunei. În comuna Maia preotul gr.-cat. Aluașiu în fața unui popor numeros prin cuvinte frumoase a bineventat pe înaltul dignitar bisericesc, care i-a răspuns și a binecuvântat poporul.

În Suia, comună gr.-cat. în fața unei porți și a unui numeros popor a întâmpinat pe P. S. Sa preotul locului Alexandru Rogoian prin o frumoasă și simțitoare vorbire, aducând în legătură trecutul cu bărbății și eroii neamului românesc și prezentul cu vitejii soldați cari au făurit România-mare. P. S. Sa acestei frumoase bineventări a răspuns arătând dragostea creștinească și iubirea de patrie pe care trebuie să o nutrească fiecare român.

Aceste comune înainte cu trei luni au fost cercetate de P. S. Sa Hossu, episcopul Gherlei.

La intrarea în comuna Olpret în fața unei porți frumoase ridicată din partea administrației civile a vorbit în numele autorității civile dl Alexe, pretorele plăsei Gârbou. Tot în fața acestei porți în numele credincioșilor gr.-cat. a vorbit dl Dr. Ioan Vaida-Voivod, cărora le răspunde Înaltul oaspe.

Poporul a fost adunat pentru întâmpinare în număr foarte mare cu prapori și lumini aprinse în mâni. În procesiune a a condus pe P. S. Sa, cântând versuri religioase la biserică, unde ne aștepta preotul locului Octavian Lador și Zaharie Manu protopopul Lăpușului îmbrăcați în ornate cu evanghelia și crucea în mâni. Preotul Oct. Lador prin scurte, dar frumoase cuvinte a făcut bineventarea.

Seara s'a oficiat vecernia cu priveghere

și litie în legătură cu utrenia zilei, iar la urmă P. S. Sa a oficiat sfințirea apei pentru sfințirea din ziua proximă.

P. S. Sa a fost găzduit de dl Dr. Al. Vaida-Voivod, iar celorlalți oaspeți li s'a dat o masă comună.

În 12 Septembrie dimineața la 8 și jumătate s'a început serviciul divin al sfințirii bisericii noi conform regulilor tipic-nale și canonice.

După terminarea sfințirii s'a început Sf. Liturghie oficiată de P. S. Sa, asistat de diaconul V. Bogdan, protopopii T. Herman și Z. Manu, și preoții Gr. Lador, I. Cotuțiu, P. Both, Alex. Cherebețiu, Aug. Bodea, I. Danciu, Gr. Mureșan, Andr. Giurgiucă, Oct. Lador, Gr. Buda și P. Filip.

Răspunsurile liturgice au fost executate cu o nespasă măiestrie artistică de corul episcopiei noastre sub conducerea dlui profesor Dr. V. Petrașcu.

Biserica acum nou sfințită, zidită în anul 1910—1911 în această zi a fost neîncăpătoare pentru poporul adunat din Olpret și jur, încât P. S. Sa după terminarea serviciului divin, înălțătoarea-i vorbire a fost necesitat a o rosti afară, la intrarea în biserică, ca să poată toți asculta frumoasele îndemnuri și învățături. Vorbirea P. S. Sale a fost ascultată cu cucernică evlavie.

În timpul cât preoții au oficiat Sfântul Maslu în biserică P. S. Sa a vizitat frunțașii comunei Olpret.

La ora 1 și jumătate a avut loc un banchet în sala cea mare a școalei, dat din partea credincioșilor. Ca de obicei au urmat toasturile la cari au cuvântat P. S. S. Dr. Ioan Stroia, protopopii T. Herman, Z. Manu, pr. Aug. Bodea, Dr. Ioan Vaida-Voivod, sub-pretorul Alexe și preotul locului Oct. Lador.

În aceeași zi după masă P. S. Sa și suita s'au întors la Dej și de acolo cu trenul la Cluj.

Coresp.

Prin Dobrogea de Sud

III.

Dobrogea nouă.

O căruță din Mangalia se însărcinează cu transportul nostru prin Dobrogea nouă, așa zisul „Cadrilater”. Zdruhăiți pe drumuri înguste suntem uimiți de relieful regiunii. Șes întins până în zare, sau spete late, abia ridicate își liniștesc privirea. Văile largi, destul de adânci, ades răpoase rătăcesc în cotituri sinuoase. În fundul văii — în loc de o vână umedă — drum uscat de căruțe sau chiar semănături. E o înfățișare „bătrână”, cum zic geografil, căci apele încolțind înălțimile de altădată și așezând măcinșul pe șes, au oblit locul, iar forța lor de curgere s'a ogoit astfel prin propria lor activitate, pe sfârșite acum... Râurile se istovesc, îmbătrânesc și mor — ca unii oameni — din cauza rezultatelor tinereții lor nebune. Așa s'au sleit apele și vioiciunea peisageră a Dobrogei după strecurarea multor mii de veacuri. — Dar lipsa râurilor e o urmare și a climei sece-toase. Pe-aci și prin sudul Basarabiei cad ploile cele mai puține (400 mm. la an) și în ciuda vecinătății mării clima e continentală — cu veri lungi, dogoritoare și cu ierni îngreuiate de-urgă crivățului. Casele de piatră netencuită sunt acoperite cu câte 2 straturi de țiglă bombată, ca să reziste sălbătăciei vânturilor. Seceta face ca apa de beut să fie prețuită și cruțată, iar fântânile trecute între monumentele de cinste. Mai multe cătune, chiar sate își sapă câte-un puț de 50—60 m. adâncime, iar apa se scoate cu cai sau măgari înjuțați la un sistem de pârghii cu totul uimitor pentru cine-i dedat să ia apa cu o doniță din fântână. — Copacii o duc greu, firește, și nu alcătuiesc păduri. Plantații de salcâmi, sau crânguri spontane — rare și anemice — de-ți mai aduc aminte de un peisaj din Ardeal. În astfel de împrejurări — din lipsa lemnului — se întrebunțează pentru ars, „tizic“-ul (sau tizec), o bătu-citură de băligar și paie care se taie în glij regulate și se usucă la soare în curțile încunjurate cu zidărie scundă de pietri nelipite. Dar absența pădurii e recompensată

de un făt al stepei: *grăul*. Nicăiri în țară n'am văzut lanuri mai frumoase, mai îmbelșugate și mai încheiate — ca aci. De multeori ți-se pare că plutești pe o mare de grâu, căci în jurul tău rotocolul omogen de aur se înădește la orizont cu amestistul bolții cerești. — Totuș rar ți-se întâmplă să nu-ți apară în zăre conurile de pământ, regulate ca niște mici vulcani: movilele Dobrogei! Ele înviorează peisajul monoton al stepei încă de pe la Constanța și le întâlnești mereu — mai mici sau mai mari — până la țărnul sudic al mării. Să fie toate morminte domnești sau și îngrămădiri enorme de pământ pentru orientare în timp de luptă? Lângă Mangalia s'a deschis o astfel de movilă: pământul acoperia — în o pătură destul de subțire — o cupolă groasă de pietri învâlmășite, din cari s'a păvât Mangalia și micul ei port. Sâmburele acestei cupole era un cavou de piatră — cioplită pe dinlăuntru. Niște inele și o sabie, se zice, s'au găsit acolo, dar se bănuiește că relicviile au fost furate de muncitori, cari dispăruseră cu toții în ultima noapte a săpăturilor. Stăruitoarea apariție a movilelor acestora reprezentând munca a mii de sclavi și ascunzând mii de taine din zorile istoriei — te face să ți-se pară că te plimbi prin ținuturile suvenirilor arhaice — ca Egiptul bunăoară. Nicăiri în țara noastră nu sunt mai banale descoperirile arheologice, ca în întinsa arhivă de civilizații perândate a Dobrogei. Plugul se știrbește atât de des de pietri încrestate cu slovele Romei! În nici o provincie a noastră nu a început mai curând și nu a fost mai înfloritoare viața rontană, ca în cetatea regăsirilor mediterane a Dobrogei. Aci a început urzirea noului neam românesc, care a trăit o copilărie robustă și nesupărată câteva veacuri. A prins să sune însă din diferite centre de explozii etnice acel tropot fără istov de copite, care a clătinat așezămintele vechi și n'a cărei muzică s'au prohodit — și s'au botezat popoare și țări . . Unde de *Goți*, *Sarmați*, *Huni* și mai ales *Slavi* se revarsă prin Dobrogea. *Bulgarii*, apoi *Pecenegii* stăruie mai mult pe-aci. Prin veacul al XI-lea se pomenesc ca locuitori ai Dobrogei *Cumanii*, dela cari au rămas numirile

„Deliorman“ și „Bărăgan“. În spulberişul acesta haotic al năvălirilor și descălecărilor vremelnice sau durabile cine ar putea ști sbuciumul de conservare al populațiunii noi, geto-romane, căci dela o vreme nu se mai vorbește despre ea . . . Abia de pe la 1200 pomenesc cronicile tot mai des despre — *Vlahi*. — În orice caz înainte de expansiunea musulmană prin jumătatea nordică a Dobrogei și pe la Dunăre locuiau mai ales Români, în regiunea Dobrogei noi și a Coastei de Argint Cumanii. Destul de numeroși erau în sudvestul provinciei Bulgarii, iar în orașe negustorii greci. — Tăvălugul turcesc a turtit și a „turcit“ tot ce găsia în drum. O parte a populațiunii a bejenărit. foarte mulți s'au încovoiat tendinței de asimilare a cuceritorului. Actualul mozaic etnografic al Dobrogei este în mare parte de origine recentă. Mănați de asprimea măsurilor sășești, alții de greutatea iernării turmelor, mulți *mocani* din *Țara Bârsei* din *Mărginime* (mai ales *Sălișteni*), apoi din *Oltenia* etc. încep — încă din v. XVII — a rătăci cu oile lor pe sub cerul mai blând al Dobrogei. Unii rămân pentru totdeauna pe acolo și mai ales după ce pășunile încep a se deșteleni, statornicirea lor se pe trece în masă. Așa se face, că prin nordul regiunii pe care o străbatem, găsim atâția gospodari desrădăcinați nu așa de mult de prin jurul Sibiului, Făgărașului, Brașovului, Craiovei etc. După 1377 se colonizează „veteranii“ și mocanii isgoniți din Basarabia, ba vin în cete tot mai numeroase Bulgarii de prin ascunzișurile Balcanilor — subțind din ce în ce elementul turcesc. În zilele noastre se colonizează Munteni, dar mai ales Macedoneni — cari, ca păstori ce au fost toată viața lor, va trebui să se adapteze mult în aceste locuri de intensă agricultură. Nu putem trece neamintiți pe *Găgăuți* — niște creștini, cari nu știu, decât turcește făcând slujba bisericească în grecește. După unii sunt Greci, o parte mai mică din ei s'ar apropia mai mult de Bulgari; în orice caz ei sunt un rezultat de tranșacție: s'au învoit cu turcul să-și păstreze legea, dar i-au primit limba și unele obiceiuri. Ei se consideră ca cei mai vechi dobrogeni. Pe alocurea îi găsim în

massă, b. o. comuna *Ghiaur-Suiuciu*, din sudul Cadrilaterului — e pur „găgăuță“, adăpostind 500 de familii, cari vorbesc turcește și se închină creștinește. Sunt gospodari buni, ospitalieri, cu casele curate, împodobite cu covoare și rogojini. Aci — în *Ghiaur-Suiuciu* — ne luăm și noi rămas bun dela sonorele căruțe dobrogene, cari ne-au scuturat de ne-au curmat șalele din Mangalia — peste întreg „Cadrilaterul“. In regiunea aceasta se accentuiază și mai mult împesțirile neamurilor și tot pe-aci începe a pieri și monotonia peisajului.

Emil Pop

ȘTIRI

Basarabeni în Cluj. Vineri seara a sosit în orașul nostru I. P. S. S. arhiepiscopul *Gurie* al Basarabiei însoțit de șase preoți și un grup de 50 intelectuali basarabeni. I. P. S. Sa a fost găzduit la P. S. Sa episcopul nostru. În cinstea Înaltului oaspe P. S. Sa Episcopul nostru a dat o masă la care au luat parte și asesorii consistoriului nostru și primarul și v.-primarul orașului Cluj. — S'au schimbat câteva vorbiri de încheiere sufletească între cei de aici și între frații basarabeni. După masă oaspeții au plecat apoi la serbările Asociațiunii dela Zălau.

I. P. S. Metropolit Vasile din Ierusalim a făcut în zilele trecute o vizită I. P. S. metropolitului dela Sibiu, unde a petrecut mai multe zile. A cercetat comunele din jurul Sibiului, și-a servit sf. liturgie în catedrala din Sibiu.

Festivitatea dela Turda. Pentru serbările cu ocazia punerii și sfințirii pietrei fundamentale a bisericii noi din Turda care va avea loc, după cum am anunțat. Duminica la 19 Septembrie 1926 să stabilim următorul program: La ora 9 dim. serviciu divin în bis. ortodoxă, oficiat de P. S. S. Episcopul N. Ivan. La ora 11 a. m. procesiune până la biserica cea nouă și serviciul sfințirii. La ora 13 p. m. banchet în sala mare a teatrului. Seara 8½ în sala teatrului orașului mare concert organizat de Soc. Corală română sub conducerea dlui I. Caranica. După concert dans. Suprasolvirile în favorul bisericii se primesc cu mulțumire.

Semne bune. Germania a început în vremea nouă să caute o apropiere de Italia, să menție intacte bunele sale relațiuni cu Spania și mai ales cu statele latine din sudul Americii, mai cu seamă cu Brazilia și Argentina, unde se găesc puternice colonii germane și mari posibilități de colonizare. Acorduri nu s'a făcut încă, dar relațiunile s'au îmbunătățit considerabil.

Întrunirea dela Berna. În congresul dela Stockholm, unde s'au încheiat legături între diferite biserici ale lumii, s'au fost fixat anumite hotărâri în marile probleme bisericești, a fost ales un comitet compus din 70 persoane reprezentanți ai bisericilor din 25 țări. Acest comitet s'a întrunit în săptămâna trecută la Berna. La această întrunire a luat parte și I. P. S. metropolitul *Nicolae dela Sibiu*. Între alte s'a hotărât: 1. Crearea unui institut creștin, de științe sociale, chemat a proceda la o anchetă științifică asupra tuturor tendințelor și problemelor morale și sociale ale lumii, și de a stabili un contact internațional cu toate organizațiunile lumii, având o activitate socială. Institutul creștin de științe sociale va fi asistat de un comitet internațional de consultațiune compus din experții cei mai eminenți; 2. Inițierea unei reviste internaționale care să apară cât mai curând în trei limbi. Profesorul *Titius* din Berlin a fost însărcinat cu publicarea acestei reviste. Congresul plenar al bisericilor se va întruni din nou anul viitor la Lausanne.

Moartea profesorului Vasile Bogrea. Profesorul *Vasile Bogrea* dela Universitatea din Cluj, fost decan al Facultății de litere, a încetat din viață la Viena, în urma unei operații la care a fost supus. necesitată de o veche boală de stomac. Universitatea din Cluj și știința românească pierde întrânsul un savant, care era chemat să dea încă mai și prețioase contribuții culturii noastre naționale. Rămășițele lui pământești vor fi aduse și înmormântate la Cluj.

Preoții în învățământ. Din unele părți ale eparhiei noastre ni-s'a solicitat în repetite rânduri intervenția la forurile cu cădere pentru ca în parohiile, în cari preotul local ar putea funcționa și ca învățător să fie încredințat lui acest post, putându-se astfel da o contribuție la ușurarea lipsei de învățători. În trecut au fost în uz această contribuție a preoției, dar faptul că pentru o muncă egală cu a oricărui învățător preotul era retribuit cu o remunerație minimală, a fost natural ca preoții să nu se mai îmbulzească la aceste catedre. La cererea noastră Ministerul instrucției s'a ocupat cu chestiunea aceasta și acum ni s'a comunicat, că a fost soluționată astfel: Preoții cu pregătire pedagogică pot fi și învățători la școlile cu copii mai puțini sau unde sunt două-trei posturi de învățători. Învățători titulari pot fi numai dacă au și diplomă de învățători. În cazul acesta având în vedere situația locală din comună ei vor fi preferiți învățătorilor suplینitori. Ce privește remunerația preoții-învățători vor primi acelaș salariu ca și învățătorii, fără nici o deosebire, nu după ore, ci după catedră.

În Japonia biserica Zeitei *Milostivirii* din *Asakuska* nu se scutură de cât odată pe an, când preoții, în haine de serbătoare, curăță cu mătură noi tot interiorul și apoi ard măturile în „sfântul foc“ care are darul — zice-se — să alunge durerile rele. Obiceiul datează de 700 de ani de când există templul acesta.

Atentat contra lui Mussolini. Sâmbătă înainte de amiază când Mussolini, în automobil trecea de la vila Tortoni spre palatul Chigi, un tânăr a aruncat o bombă asupra automobilului. Bomba a făcut țandări ferestrele automobilului, dar înainte de a exploda, mașina reuși să iese din zona exploziei. Mussolini a scăpat astfel cu viața, dar au fost răniți patru trecători cari se aflau în partea locului. Ei au trebuit să fie transportați imediat la spital. Atentatorul a fost prins imediat și a fost transportat la poliție. La interogator el a declarat că e muncitor zidar, că până acum a trăit în streinătate și că a venit în Italia cu planul de a uide pe primul-ministru. După explozie publicul și aruncat asupra atentatorului încercând să-l linșeze. Cu mare greutate poliția, a reușit să-l scoată din mâinile mulțimii furioase. Mulțimea adunată în fața poliției a continuat să manifesteze și să strige: „La moarte asasinul!“ S'au făcut manifestații mari de simpatie la palatul lui Mussolini, care a ținut lumii o cuvântare accentuând între altele că atentatele de aci înainte trebuie în-lăturate cu pedeapsa cu moarte.

Păr. Ioan Druhora din Boiță jud. Sibiu, originar din parohia noastră; a binevoit a dona pe seama bisericii noastre suma de 1000 Lei, în amintirea părinților săi, a fostului tribun din 1848 Ioanichie Druhora. Baica la 8 Sept. 1926. *Emil Miclea*, par. ort. rom.

Zahăr din lemn. La congresul chimiștilor, ținut la Londra, s'a demonstrat că, tratându-se rumegătura de ferăstrău cu acid hidrocloric, celuloza se transformă în zahăr. Există cinci aplicațiuni diferite în acest scop. S'au obținut 37 kg. zahăr din 50 kgr. făină de lemn.

Nr. 280—926.

1—2

Edict de licitație

Dupăce Ven. Consiliu eparhial ort. rom. din Cluj cu rezoluția sa Nr. 5037—926 n'a aprobat licitația ținută la 24 August a. c. pentru clădirea bisericii ortodoxe din Bistrița, Consiliul acestei parohii prin aceasta escrive o nouă licitație și invită pe anteprenorii cu cvalificația recerută pentru clădiri publice de rang superior, cari doresc a lua parte la această licitație ca până în ziua de 17 Octomvrie a. c. ora 12 a. m. să-și înainteze ofertele în scris, sigilate și provăzute cu vadiul de 200.000 lei în numerar, hârtii de valoare ori labele de bancă acceptabile la Consiliul parohial ort. rom. în Bistrița. — La oferte vor mai acuda un deviz precis și corect de spese cu analiza pre-purilor și certificat că au mai clădit biserici.

Ofertele se vor deschide în aceeași zi la ora 15 (3 p. m.) iar hotărârea Consiliului parohial se va comunica în 8 zile.

Planul, proiectul de deviz în aite și aite con-

diții se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. în Bistrița.

Comuna prestează numai materialul de lemn.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința cu executarea lucrărilor pe acela dintre minusoferenți, care va prezenta mai multă garanție și soliditate cu adausul că materialul prestat de comuna bisericească, aflându-se corespunzător, întreprinzătorul este obligat al primi cu prețul din devizul statorit.

Vadiul, care va trebui întregit cu 5% după suma din deviz, se va extrada celui încredințat numai după terminarea și colaudarea lucrărilor, iar celorlalți reflectanți îndată după hotărâre.

Pentru participare la licitație spese nu se lichidează.

Bisrița, 12 Septemvrie 1926.

CONSILIUL PAROHIAL.

Președinte:

Secretar:

Dr. Vasile Pahone m. p. **Anast. Bejan m. p.**

Văzut: **Grigorie Pletosu**, prot.

Nr. 770.

1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia *Săcalul de Pădure*, din protopopia-tul Reghin se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Re-nașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de la stat,
2. Sesiune parohială 32 jug. cad.
3. Una zi de lucru.
4. Stolele ridicate după timpul de azi.
5. Drept de pășunat a 2 vite cu coarne și 1—2 cai.
6. Locuință parohială în stare bună cu supraedificate și grădină.

Doritorii de-a ocupa acest post își vor înainta cererile legal întocmite oficiului protopopesic din Reghin, iar spre a face cunoștință cu poporul, cu prealabila încuviințare a oficiului protopopesic au voie a se prezenta în parohie în vreo Duminică ori sârbătoare spre a celebra și cuvânta.

Săcalul de Pădure, la 14 August 1926.

Președinte:

Notar:

Alexandru Runcanu,
paroh și adm. par.

Teodor Bompă,
epitrop.

Văzút:

Protopop **D. Antal**.